

DOI 10.18372/2786-5487.1.18728

УДК 378: 37.011.3 – 051: 78+004

Ашихміна Наталія

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувачка кафедри вокально-хорової підготовки,
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»,

м. Одеса, Україна

ashihmina_n-81@ukr.net

МУЗИЧНА ІНФОРМАТИКА ЯК ШЛЯХ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

***Анотація.** У статті розкривається роль музичної інформатики у формуванні інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх бакалаврів музичного мистецтва. Авторка розглядає теоретичні засади та практичні аспекти впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у фахову підготовку здобувачів вищої мистецько-педагогічної освіти.*

***Ключові слова:** майбутні бакалаври музичного мистецтва, інформаційно-комунікаційна компетентність, музична інформатика, інформаційно-комунікаційні технології.*

***Annotation.** The article explores the role of music informatics for the formation of information and communication competence of prospective musical art bachelors. The author considers the theoretical foundations and practical aspects of using information and communication technologies in the professional training of higher art and pedagogical education students.*

***Key words:** prospective musical art bachelors, information and communication competence, music informatics, information and communication technologies.*

Вступ. Вимоги переходу до інноваційної освіти задекларовано в Законі України «Про освіту» [5]. Вони зумовлені закономірностями функціонування інформаційного суспільства. Цей діалектичний взаємозв'язок виник у процесі науково-технічному прогресу, в процесі якого інформаційно-комунікаційні технології досягли стрімкого розвитку, що стало основою суттєвих змін в інформаційному середовищі.

У галузі мистецької освіти також відбуваються суттєві зміни, які вважаються переходом до нової інноваційної парадигми. Якщо нещодавно виключно викладачі були основним джерелом художньо-освітньої інформації для здобувачів вищої освіти, що супроводжувалося розробленням та впровадженням репродуктивних методик навчання, то сьогодні роль викладача стала іншою. Тепер він стає навігатором орієнтування в сучасному інформаційно-комунікаційному просторі та каталізатором розвитку виконавсько-творчих та інтелектуальних здібностей майбутніх бакалаврів музичного мистецтва. Цей факт є ключовим у використанні інформаційно-комунікаційних технологій та інформатизації художньо-освітнього процесу, що сприяє переходу до інноваційного рівня розвитку мистецької освіти. Означене наголошує на необхідності формування в майбутніх бакалаврів інформаційно-комунікаційної компетентності.

Однак за даними останніх психолого-педагогічних досліджень, інформаційно-комунікаційні технології використовують в освітньому процесі закладів вищої освіти без достатньо обґрунтованих теоретичних розробок, часто без необхідного педагогічного осмислення – і, як наслідок, не всі майбутні фахівці готові до здійснення професійної діяльності на новому, інформаційно-комунікаційному, рівні [1, с. 64]. Одним із дієвих шляхів вирішення цієї проблеми є вивчення майбутніми бакалаврами музичного мистецтва музичної інформатики.

Аналіз досліджень. Питання залучення здобувачів вищої мистецько-педагогічної освіти до вивчення музичної інформатики розглядали у своїх дослідження такі українські вчені, як: А. Бондаренко та В. Шульгіна [2],

В. Луценко [3], В. Олійник [4]. Педагоги наголошують, що знання теоретичних та практичних основ музичної інформатики допомагають опанувати комп'ютерні технології, призначені для вирішення конкретних завдань, зокрема таких, що стосуються набору нот, синтезу звуку, обробки та створення фонограм тощо.

Метою статті є визначення етапів та завдань опанування музичної інформатики майбутніми бакалаврами музичного мистецтва під час формування в них інформаційно-комунікаційної компетентності.

Виклад основного матеріалу. Інформаційно-комунікаційна компетентність майбутніх бакалаврів музичного мистецтва є інтегративною якістю, що характеризує обсяг знань, умінь і навичок з інформаційно-комунікаційної сфери та забезпечує гнучкість і готовність адаптуватися до змін у мистецько-професійній діяльності, а також сприяє творчому фаховому самовираженню з використанням можливостей інформаційно-комунікаційних технологій. Формування цієї компетентності супроводжується поетапним залученням здобувачів до вивчення музичної інформатики, яке найчастіше розпочинається з аналізу апаратно-технічних і програмних засобів. Зокрема, на першому етапі відбувається ознайомлення з архітектурою музично-зорієнтованого комп'ютера, з типами електронного музичного обладнання, периферійними пристроями, типами програмного забезпечення й музично-зорієнтованими програмами.

Наступним етап характеризується вивченням нотно-видавничих систем, зокрема Finale та Sibelius. Майбутнім бакалаврам музичного мистецтва корисним стане опанування інтерфейсу програм з набору та редагування нотного тексту, їх функціональних можливостей, зокрема: створення нового документа, введення нотного тексту мишею, виділення об'єктів, використання фільтрів, копіювання, вирізання, вставлення тощо. Окрім того, здобувачі можуть навчитися працювати з партитурою (вставка ключових знаків, вставка музичного розміру, додавання нотоносців, запис вокальних, інструментальних і хорових партій, використання плагінів, акордові позначення, налаштування

звукового відтворення нотного тексту, «Свій стиль», діалогове вікно «Engravingrulers»/«Правила гравіювання», діалогове вікно «Preferences», музичні шрифти).

Опанування звукових редакторів допоможе майбутнім бакалаврам музичного мистецтва в усвідомленні основ музичної акустики, природи звуку, властивостей звуку як коливального процесу, поширення звуку у просторі та, взагалі, слухового сприйняття людини. Найдоступнішими для вивчення в межах фахової підготовки здобувачів є звукові редактори SoundForge та Adobe Audition. Регулярна робота з цими програмами познайомить майбутніх фахівців з основами редагування музичних файлів і функціональними можливостями, зокрема такими, як: навігація, маркери, пошук, виділення, копіювання та вставки тощо.

Корисним для майбутньої професійної діяльності стане сформоване вміння щодо обробки музичних файлів, створення різноманітних ефектів: зміщення по осі амплітуди, зміна розрядності, зміна частоти семплювання; видалення фрагментів тиші, вставка тиші; зміна гучності звуку, посилення та згасання звуку, нормалізація звуку; панорамування; еквалізація; відтворення у зворотному напрямку; зміна швидкості; реставрація файлу тощо.

У зв'язку з тим, що нині все популярнішим стає навчання естрадного співу, майбутнім бакалаврам музичного мистецтва корисно опанувати основи роботи з віртуальними музичними студіями, такими, як: DJ MixMaster та DanceEJay. Це допоможе у створенні авторської музичної композиції, «навчить» імпорту та експорту різноманітних семплів і звукових ефектів, а також генеруванню звуків.

Осучаснити уроки музичного мистецтва та позакласні заняття можна завдяки використанню форматів комп'ютерної презентації аудіо- даних, тому для майбутніх бакалаврів музичного мистецтва корисним стане навчання відтворенню та запису цифрового звуку та опанування програм конвертування звукових файлів, відтворення музичних та відео- файлів різних форматів. Це допоможе в розумінні основних принципів копіювання та запису цифрового

звучу на цифрові носії інформації.

Опанування гри на електронних музичних інструментах також сприятиме осучасненню проведення уроків музичного мистецтва, тому важливим є навчання гри на цих інструментах в межах музично-інструментальної підготовки. Здобувачі можуть ознайомитися з особливостями виконання музичних творів на синтезаторі, з можливостями даного електронного музичного інструменту (база даних синтезатора, ритмоблок). Крім того, доречним стане опанування навичок запису музики на доріжки пам'яті інструменту для створення акомпанементу, керування тембрами та фактурою для створення цікавих аранжувань музичних творів тощо.

Формування навичок використання автоаккомпанементу під час виконання музичного твору на синтезаторі допоможе здобувачам у майбутній професійній діяльності під час створення цифрових ансамблевих та оркестрових музичних супроводів. Полегшити створення акомпанементу допоможе освоєння техніки «однопальцевого» натискання акордів.

Розширити можливості роботи із синтезаторами допоможе ознайомлення з музичною базою даних. Мова йде про: роботу з банками реєстрації; запис в Registmemory необхідних даних; запис музичного твору; роботу з треками; «стирання» даних, програвання, запис і застосування мультипанелей; загальні функції в режимі Overal; функції MIDI (запис секвенцій) тощо.

Майбутні бакалаври музичного мистецтва, компетентні в інформаційно-комунікаційній галузі, повинні володіти навичками роботи з інтерактивною дошкою для того, щоб майбутня професійна діяльність характеризувалася з позиції інноваційності. Крім того, здобувачам слід опановувати під час фахової підготовки музично-освітні ресурси Інтернету, зокрема – онлайн сервіси для роботи зі звуком, онлайн редактори звуку, конвертори аудіо файлів. Майбутні фахівці повинні знати основні принципи роботи у веб-сервісах, принципи роботи пошукових систем, особливості мережеских джерел інформації, розташування та специфіку роботи з музичними ресурсами та нотними архівами, основні програми для пошуку музики та відео в Інтернеті, регулярно

ознайомлюватися з новими спеціалізованими музичними сайтами.

Важливим є усвідомлення майбутніми бакалаврами музичного мистецтва, що сьогодні Інтернет є сучасним засобом комунікації. Слід констатувати, що в здобувачів є розвинутими навички цифрової взаємодії через популярність соціальних мереж, тому вони з легкістю зможуть інтегруватися в коло Інтернет спілкування педагогів-музикантів (веб-форуми, блоги, відеоконференції тощо).

Висновки. Отже, завданнями музичної інформатики є: ознайомлення із сучасними комп'ютерними програмами з демонстрацією способів їх використання майбутніми бакалаврами в процесі музичного навчання; формування основних практичних навичок використання мультимедійних програм залучення до самостійного опанування музичних інформаційно-комунікаційних технологій.

Вивчення музичної інформатики сприятиме формуванню в майбутніх бакалаврів музичного мистецтва знань про основні типи комп'ютерних програм для роботи з музикою та відео, а також про можливості використання їх в художньо-освітньому процесі, налаштує на пошук джерел інформації у професійній галузі, осучаснить обробку та оформлення дидактичного матеріалу. Здобувачі навчатимуться використовувати музично-інформаційне поле за допомогою комп'ютерних технологій, практично працювати з комп'ютерними програмами різного рівня і типу.

Список використаних джерел

1. Ашихміна Н. В. Використання засобів ІКТ для формування фахової компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2021. № 82(2). С. 63-76.

2. Бондаренко А. І., Шульгіна В. Д. Музична інформатика : навчальний посібник. Київ : НАКККіМ, 2011. 190 с

3. Луценко В. В. Музична інформатика та її вплив на формування творчої активності майбутніх учителів музики. *Теорія і практика мистецької освіти*. 2021. С. 17-20. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/37837/> (дата звернення: 29.02.2024).

4. Олійник В. Ф. Музична інформатика та її вплив на формування творчої особистості майбутнього вчителя музичного мистецтва. *Педагогічна освіта : теорія і практика : збірник наукових праць*. 2019. Вип.26 (1-2019). Частина 2. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2019. С. 142-148.

5. Про освіту: Закон України від 5 вересня 2017 р. № 2145-VIII (з останніми змінами, внесеними згідно із Законом № 3505-IX від 08.12.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 29.02.2024).